

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

PORADNIK UŻYTKOWNIKA

Wydanie
II

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

Poradnik użytkownika

Autorzy:

dr Stanisław Sławiński (red.)
dr Agnieszka Chłoń-Domińczak
Agnieszka Szymczak
dr Gabriela Ziewiec-Skokowska

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2020

Wydanie II zaktualizowane w styczniu 2020 roku przez: dr. Stanisława Sławińskiego i dr Gabrielę Ziewiec-Skokowską,
przy współpracy z Mateuszem Przywarą.

ISBN 978-83-955168-4-9

Skład:
Wojciech Maciejczyk

Druk:
ViW Studio Wiktor Krawczyński
ul. Szkolna 3
05-530 Dobiesz

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu:
Wspieranie realizacji II etapu wdrażania ZSK na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Wstęp	5
Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie	6
Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji.....	6
Uniwersalne charakterystyki poziomów 1–8 (pierwszego stopnia).....	7
Charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym.....	8
Charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki.....	9
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8.....	11
Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?.....	12
Zastosowania charakterystyk poziomów PRK.....	13
Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji.....	13
Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK.....	14
Część II. Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji	17
Poziom 1.....	19
Poziom 2.....	21
Poziom 3.....	23
Poziom 4.....	25
Poziom 5.....	27
Poziom 6.....	29
Poziom 7.....	31
Poziom 8.....	33
Polecane publikacje i dokumenty	35
Aneks. Objaśnienia wybranych terminów dotyczących Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji	36

Wstęp

Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK), ustanowiony ustawą z 22 grudnia 2015 roku, buduje ład w dziedzinie kwalifikacji. Standardy i zasady, które wprowadza, zwiększają czytelność kwalifikacji nadawanych w Polsce, ułatwiają porównywanie ich między sobą. Ważniejsze rozstrzygnięcia dotyczące funkcjonowania kwalifikacji w ZSK są następujące:

- Wszystkie kwalifikacje funkcjonujące w ZSK są opisywane za pomocą efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).
- Nadawanie kwalifikacji jest możliwe wyłącznie na podstawie pozytywnego wyniku walidacji, np. egzaminu sprawdzającego, że osoba ubiegająca się o daną kwalifikację osiągnęła wymagane efekty uczenia się.
- Wszystkie kwalifikacje w ZSK mają przypisany poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). O poziomie PRK, który jest właściwy dla danej kwalifikacji, informuje znak graficzny umieszczany na dokumencie potwierdzającym nadanie kwalifikacji. Kwalifikacje z przypisanym poziomem PRK można łatwiej porównywać z kwalifikacjami nadawanymi w innych krajach (Unii Europejskiej i poza UE).
- Kluczowe informacje na temat wszystkich kwalifikacji funkcjonujących w ZSK są dostępne w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK).

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) jest podstawowym narzędziem ZSK. Służy do porządkowania kwalifikacji włączonych do ZSK według poszczególnych poziomów. PRK, podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów. Każdy z nich ma swoją specyfikę. Poziom PRK jest określany w wyniku porównania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów krajowej ramy. Dlatego „Poradnik użytkownika” jest dedykowany przede wszystkim jako pomoc dla osób, które biorą udział w określaniu poziomu PRK dla kwalifikacji. „Poradnik” może też być przydatny osobom, które są zaangażowane w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji lub określających wymagania dla nowo powstających kwalifikacji.

„Poradnik” w części pierwszej przedstawia podstawowe informacje na temat Polskiej Ramy Kwalifikacji, jej strukturę oraz sposób, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Ponadto wyjaśnia rolę charakterystyk w procesie określania poziomu PRK dla kwalifikacji oraz przedstawia wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. W drugiej części „Poradnika” znajduje się omówienie kolejnych poziomów PRK uzupełnione przykładami wybranych kwalifikacji i efektów uczenia się odniesionych do danego poziomu. Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych do ZSK.

Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie

Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji

Polska Rama Kwalifikacji, podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów¹. Każdy z nich jest opisany za pomocą ogólnych stwierdzeń charakteryzujących wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, tzw. charakterystyk poziomów².

Charakterystyki poziomów są punktem odniesienia dla efektów uczenia się określonych dla poszczególnych kwalifikacji. W wyniku porównania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów możliwe jest przypisanie poziomu PRK do danej kwalifikacji. Informacja o poziomie PRK ułatwia porównywanie kwalifikacji między sobą. Pomaga też w identyfikacji kwalifikacji wiarygodnych, które potwierdzają osiągnięcie określonych efektów uczenia się i rzetelne w związku z tym przygotowanie do podejmowania określonego rodzaju działań.

Charakterystyki poziomów PRK są zgodne z charakterystykami poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji³. Zgodność charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK gwarantuje, że poziom PRK określony dla kwalifikacji odpowiada temu samemu poziomowi ERK.

Unikatowym rozwiązaniem zastosowanym w Polsce jest wprowadzenie charakterystyk poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia:

- uniwersalnych charakterystyk poziomów 1–8 (pierwszego stopnia),
- charakterystyk poziomów 1–8 drugiego stopnia, które stanowią rozwinięcie charakterystyk uniwersalnych pierwszego stopnia i obejmują:
  - charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego,
  - charakterystykę poziomu 5 drugiego stopnia typową dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4,
  - charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4,
  - charakterystyki poziomów 1–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz nieformalnego uczenia się.

Uniwersalne charakterystyki poziomów PRK (pierwszego stopnia) stanowią załącznik do ustawy o ZSK. Pozostałe charakterystyki są ujęte w odpowiednich rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

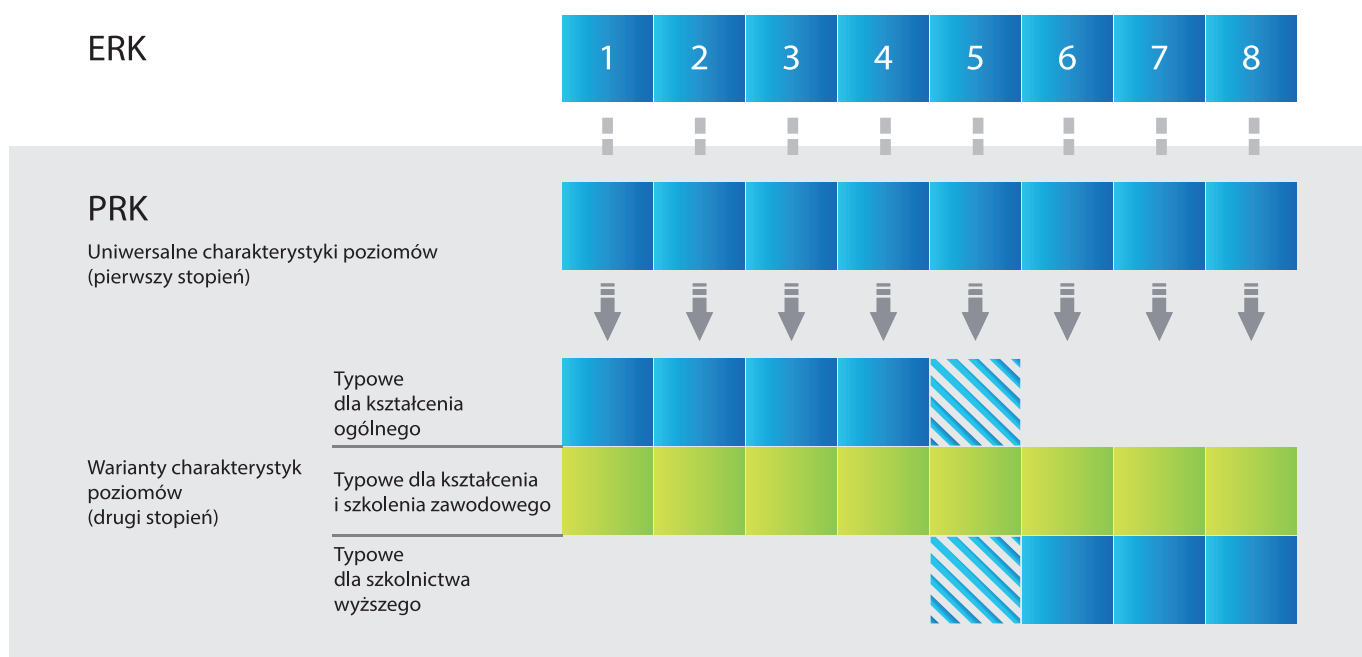
Charakterystyki pierwszego i drugiego stopnia stanowią spójną całość. Należy czytać je łącznie, by w pełni zrozumieć specyfikę poszczególnych poziomów i różnice między nimi. Strukturę PRK przedstawia rysunek 1.

¹ Charakterystyki poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji ujęte są w Zaleceniu Rady Europejskiej z 22 maja 2017 roku w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie i uchylającym zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

² Objaśnienia podstawowych terminów dotyczących Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji znajdują się w Aneksie. Zostały one opracowane na podstawie art. 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

³ Szerzej na temat zgodności charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK patrz: *Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji*, red. S. Sławiński, H. Dębowski, Warszawa 2013, s. 36–47.

Rysunek 1. Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji

Źródło: opracowanie IBE.

Charakterystyki poziomów drugiego stopnia mogą być rozwijane poza strukturą PRK w mniej od nich ogólne charakterystyki trzeciego stopnia. Rozwinięciem charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego mogą być sektorowe ramy kwalifikacji (SRK), opisujące hierarchię poziomów kwalifikacji funkcjonujących w wybranej dziedzinie działalności zawodowej (sektorze, branży). Jednym z głównych celów tworzenia SRK jest przełożenie charakterystyk poziomów PRK na język bliższy przedstawicielom poszczególnych branż i ułatwienie im tym samym określania poziomów dla kwalifikacji.

Uniwersalne charakterystyki poziomów 1–8 (pierwszego stopnia)

Uniwersalne charakterystyki poziomów (pierwszego stopnia) są ustalone dla wszystkich ośmiu poziomów PRK. Stanowią punkt odniesienia dla wszystkich kwalifikacji funkcjonujących w ZSK.

Różnice między poziomami ujęte za pomocą charakterystyk uniwersalnych w szczególności dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia faktów, obiektów, zjawisk, pojęć i teorii, składających się zarówno na wiedzę ogólną, jak i specjalistyczną związaną z dziedziną nauki lub działalności zawodowej,
- **w zakresie umiejętności** – zdolności rozwiązywania problemów i stosowania wiedzy w praktyce, w tym między innymi wykonywania zadań o różnym stopniu złożoności, uczenia się i komunikowania,
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do podejmowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot, współdziałania, oceniania skutków swoich działań i ponoszenia odpowiedzialności za nie.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach uniwersalnych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla uniwersalnych charakterystyk poziomów 1–8 (pierwszego stopnia)

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Zakres	- Kompletność perspektywy poznawczej
	Głębokość rozumienia	- Zależności
Umiejętności	Rozwiązywanie problemów i stosowanie wiedzy w praktyce	- Złożoność problemu - Innowacyjność podejścia - Samodzielność w działaniu - Warunki działania
	Uczenie się	- Samodzielność - Metody
	Komunikowanie się	- Zakres wypowiedzi - Złożoność wypowiedzi
Kompetencje społeczne	Tożsamość	- Uczestniczenie - Poczucie odpowiedzialności - Postępowanie
	Współpraca	- Praca zespołowa - Warunki działania - Przywództwo
	Odpowiedzialność	- Konsekwencje działań własnych - Konsekwencje działań zespołu - Ocena

Charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym

Charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia stanowią punkt odniesienia dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, które mogą być uzyskiwane w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz w wyniku nieformalnego uczenia się.

Różnice w poziomach opisane za pomocą tych charakterystyk w szczególności dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad tworzenia struktur wypowiedzi; pojęć, zależności i modeli matematycznych; elementów składowych świata materialnego, zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i technice; zasad funkcjonowania społeczeństwa i uczestnictwa w życiu społecznym,
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: odbierania i tworzenia wypowiedzi; posługiwania się językiem obcym; korzystania z narzędzi matematycznych; prowadzenia obserwacji zjawisk i procesów w przyrodzie i technice; wyrażania swojej przynależności do wspólnoty; planowania i samodzielnego uczenia się,
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: przestrzegania zasad etyki w procesie komunikowania się; dbałości o swoje zdrowie, bezpieczeństwo oraz środowisko naturalne; współdziałania w zespole, uczestniczenia w życiu społecznym i przyjmowania obowiązków wynikających z przynależności do wspólnoty.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach poziomów 1–4 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze ogólnym przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów 1–4 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze ogólnym

	Kluczowe kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Język i komunikowanie się	- Struktury i zasady tworzenia wypowiedzi
	Matematyka i nauki przyrodnicze	- Pojęcia i zależności - Interpretacje
	Funkcjonowanie społeczne	- Zasady funkcjonowania - Role społeczne - Tożsamość
Umiejętności	Język i komunikowanie się	- Odbieranie i tworzenie wypowiedzi - Posługiwanie się językiem obcym
	Matematyka i nauki przyrodnicze	- Dobór i korzystanie z narzędzi, prowadzenie obserwacji i doświadczeń
	Funkcjonowanie społeczne	- Wyrażanie przynależności do wspólnot
	Uczenie się	- Organizacja - Planowanie
Kompetencje społeczne	Język i komunikowanie się	- Kultura komunikowania się
	Zdrowie i środowisko	- Dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo - Postawa wobec środowiska
	Funkcjonowanie społeczne	- Podejmowanie obowiązków - Współdziałanie - Angażowanie się

Charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki

Charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Stanowią one punkt odniesienia dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4.

Poziomy od 6 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia wyższego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami w szczególności dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zagadnień ogólnych i wybranych zagadnień szczegółowych właściwych dla danej dyscypliny naukowej lub artystycznej; ekonomicznych, prawnych, etycznych i innych uwarunkowań działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów; zasad tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: wykorzystywania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz innowacyjnego

wykonywania zadań; komunikowania się na tematy specjalistyczne; przedstawiania, oceniania oraz dyskusowania różnych opinii i stanowisk; uczestniczenia w dyskursie naukowym; podejmowania wiodącej roli w zespołach; planowania własnego uczenia się przez całe życie oraz ukierunkowywania innych w tym zakresie;

- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz dorobku uprawianej dyscypliny naukowej lub artystycznej; wypełniania zobowiązań społecznych badaczy i twórców; rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach poziomów 6–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów 6–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Zakres i głębia	- Kompletność perspektywy poznawczej i zależności
	Kontekst	- Uwarunkowania, skutki
Umiejętności	Wykorzystanie wiedzy	- Rozwiązywane problemy i wykonywane zadania
	Komunikowanie się	- Odbieranie i tworzenie wypowiedzi - Upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym - Posługiwanie się językiem obcym
	Organizacja pracy	- Planowanie - Praca zespołowa
	Uczenie się	- Planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Oceny	- Krytyczne podejście
	Odpowiedzialność	- Wypełnianie zobowiązań społecznych - Działanie na rzecz interesu publicznego
	Rola zawodowa	- Niezależność i rozwój etosu

Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8

Charakterystyki poziomów 1–8 drugiego stopnia stanowią punkt odniesienia dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, które mogą być uzyskiwane w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz w wyniku nieformalnego uczenia się.

Poziomy od 1 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych istotnych w działalności zawodowej. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad prowadzenia działalności gospodarczej; zjawisk i procesów determinujących sposób postępowania oraz skuteczność podejmowanych działań w dziedzinie działalności zawodowej; możliwych do wykorzystania w trakcie realizacji zadań metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych; właściwości i zasad działania stosowanych narzędzi, maszyn i urządzeń; właściwości używanych materiałów,
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: posługiwania się dokumentacją; opracowywania danych ilościowych oraz pozyskiwania, analizy i oceny informacji; przygotowywania, realizacji i korygowania planu wykonania określonych zadań; doboru narzędzi, materiałów, procedur pozwalających na osiągnięcie zakładanego celu; planowania rozwoju zawodowego,
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: postępowania zgodnie z obowiązującymi zasadami; stosowania się do rad, poleceń i instrukcji; przestrzegania zasad rzetelności i lojalności; współdziałania w zespole; postępowania ukierunkowanego, na jakość działań; ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji i działań.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Teorie i zasady	- Metody i rozwiązania - Działalność gospodarcza - Etyka
	Zjawiska i procesy	- Właściwości, uwarunkowania
	Organizacja pracy	- Metody i technologie - Rozwiązania organizacyjne - Bezpieczeństwo i higiena pracy
	Narzędzia i materiały	- Działanie - Cechy
Umiejętności	Informacje	- Dokumentacja - Obliczenia, analiza, synteza i prognozowanie
	Organizacja pracy	- Planowanie i korygowanie planów - Wykonywanie - Korygowanie działań - Obieg informacji
	Narzędzia i materiały	- Użytkowanie, dobór
	Uczenie się i rozwój zawodowy	- Rozwój własny - Wspieranie rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Przestrzeganie reguł	- Zasady, instrukcje, prawo
	Współpraca	- Komunikowanie się - Relacje w środowisku zawodowym
	Odpowiedzialność	- Normy etyczne

Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?

- Sformułowania charakteryzujące poziomy PRK są ogólne, ponieważ charakterystyka każdego poziomu PRK jest wspólnym punktem odniesienia dla efektów uczenia się wymaganych dla wszystkich włączonych do ZSK kwalifikacji danego poziomu (niezależnie od dyscypliny naukowej lub artystycznej czy działalności zawodowej, z której się wywodzą i z którą są powiązane).
- Zapisy odnoszące się do poszczególnych kategorii opisowych (przedstawionych w tabelach 1–4) są rozwijane na kolejnych poziomach i stanowią odrębne „wiązki”. W niektórych charakterystykach drugiego stopnia „wiązki” zapisów nie obejmują wszystkich poziomów, a wcześniejsze zakończenie „wiązki” jest podkreślone znakiem graficznym ■.
- W ramach poszczególnych „wiązek” występują szeregi określeń wskazujące na progresję wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pomiędzy kolejnymi poziomami PRK. Dlatego do interpretacji poszczególnych sformułowań wskazane jest prześledzenia zapisów całej „wiązki”.
- Na progresję wymagań pomiędzy poziomami PRK wskazują szeregi określeń, takie jak:

- bardzo proste → proste → niezbyt złożone → umiarkowanie złożone → złożone
- najbardziej podstawowe zjawiska dotyczące → podstawowe zjawiska dotyczące → zjawiska dotyczące → podstawowe uwarunkowania zjawisk związanych z...
- w typowych warunkach → w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach
- według szczegółowych wskazówek → według ogólnej instrukcji → w części bez instrukcji → bez instrukcji
- pod bezpośrednim kierunkiem → pod kierunkiem → w części samodzielnie → samodzielnie

Zadaniem użytkowników charakterystyk poziomów PRK jest interpretowanie tego rodzaju określeń przy analizowaniu (także przy ustalaniu) wymaganych dla danej kwalifikacji efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).

- W charakterystykach poziomów typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym progresja wymagań jest wyrażana także przez zastosowanie szeregu:

czynność zawodowa → działanie zawodowe → zadanie zawodowe

W kontekście PRK przyjęto następującą wykładnię tych terminów:

- działanie zawodowe to zestaw kilku czynności zawodowych,
- czynność zawodowa ma najmniejszy zakres,
- zadanie zawodowe to określony zestaw działań zawodowych.

Zastosowania charakterystyk poziomów PRK

- Charakterystyki poziomów PRK służą przede wszystkim do określania poziomu PRK dla kwalifikacji.
- Charakterystyki poziomów PRK mogą być także pomocne na etapie opisywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji, ponieważ uwagę osób definiujących wymagania dla kwalifikacji koncentrują na trzech podstawowych pytaniach:
  - „Co osoba posiadająca daną kwalifikację ma znać i rozumieć?”,
  - „Co ma potrafić zrobić, jakie zadania wykonać?”,
  - „Do czego, do podjęcia jakiego typu zobowiązań ma być gotowa?”.

Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji

- PRK jest narzędziem umożliwiającym przypisanie poziomu PRK do kwalifikacji. Określenie poziomu PRK dla kwalifikacji następuje na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK (o poziomie kwalifikacji nie rozstrzyga ani wykształcenie wskazane jako warunek ubiegania się o nią, ani poziom PRK kwalifikacji częściowych wymaganych do jej uzyskania).
- Zgodnie ze standardową procedurą, każdy wyszczególniony w opisie kwalifikacji efekt uczenia się powinien być odniesiony do odpowiedniego fragmentu charakterystyki poziomu zgodnie z zasadą najlepszego dopasowania. Poszczególne efekty uczenia się mogą pasować do różnych poziomów PRK. Przy określaniu poziomu PRK dla kwalifikacji bierze się pod uwagę poziom PRK efektów uczenia się (lub zestawów efektów uczenia się), które są kluczowe dla danej kwalifikacji.
- W przypadku kwalifikacji częściowych nie wszystkie składniki opisu poziomów PRK muszą znajdować swoje rozwinięcie w efektach uczenia się wymaganych dla kwalifikacji. Jedna kwalifikacja

może rozwijać jedną tylko „wiązkę” charakterystyk poziomów – potwierdzać np. przygotowanie osoby uczącej wyłącznie do obsługi narzędzi i materiałów dostępnych na określonym stanowisku pracy.

- Podczas porównywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK należy brać pod uwagę kontekst dziedziny nauki lub działalności zawodowej, z którą powiązana jest dana kwalifikacja. W perspektywie określonej dziedziny nauki lub działalności zawodowej trafniej można ocenić, co powinny oznaczać poszczególne sformułowania, np. czy wymagania w zakresie znajomości fachowej terminologii ustalone dla danej kwalifikacji należy uznać za „najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo” (poziom 2), czy raczej za „podstawowe pojęcia i terminologię” (poziom 3).
- Poziom PRK odnosi się tylko do kwalifikacji i charakteryzuje „ciężar gatunkowy” efektów uczenia się, które dana kwalifikacja potwierdza. Sformułowanie „poziom PRK” w żadnym wypadku nie może być odnoszone do osób – każdy może mieć kilka kwalifikacji na różnych poziomach PRK.

Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK

Na etapie określania poziomu PRK dla kwalifikacji użyteczne jest posługiwanie się z kodami poszczególnych zapisów w charakterystykach poziomów PRK. Sposób kodowania przedstawiają niżej tabele 5–8.

Tabela 5. Uniwersalne charakterystyki poziomów PRK (pierwszego stopnia)

<p>P = poziom PRK (1...8) U = charakterystyka uniwersalna</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>Przykłady: P1U_W = poziom 1 PRK, charakterystyka uniwersalna, wiedza P4U_U = poziom 4 PRK, charakterystyka uniwersalna, umiejętności P7U_K = poziom 7 PRK, charakterystyka uniwersalna, kompetencje społeczne</p>

Tabela 6. Charakterystyki drugiego stopnia PRK typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym – poziomy 1–4

<p>P = poziom PRK (1...4) O = charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne U = uczenie się</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>J = język i komunikowanie się Z = zdrowie i środowisko F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>Przykłady: P2O_WJ = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, wiedza – język i komunikowanie się P3O_UM = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, umiejętności – matematyka i nauki przyrodnicze P2O_UU = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, umiejętności – uczenie się P4O_KF = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, kompetencje społeczne – funkcjonowanie społeczne</p>

Tabela 7. Charakterystyki poziomów drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 PRK

<p>P = poziom PRK (6...8), charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji na poziomach 6–8 PRK</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>G = zakres i głębia – kompletność perspektywy poznawczej i zależności K = kontekst – uwarunkowania, skutki</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>W = wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania K = komunikowanie się – odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym O = organizacja pracy – planowanie i praca zespołowa U = uczenie się – planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>K = oceny – krytyczne podejście O = odpowiedzialność – wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego R = rola zawodowa – niezależność i rozwój etosu</p>
<p>Przykłady: P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji na poziomach 6–8, wiedza – kontekst (uwarunkowania, skutki) P7S_UU = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji na poziomach 6–8, umiejętności – uczenie się (planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób) P7S_KR = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji na poziomach 6–8, kompetencje społeczne – rola zawodowa (planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób)</p>

Tabela 8. Charakterystyki poziomów drugiego stopnia PRK typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8

<p>P = poziom PRK (1...8) Z = charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>T = teorie i zasady Z = zjawiska i procesy O = organizacja pracy N = narzędzia i materiały</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>I = informacje O = organizacja pracy N = narzędzia i materiały U = uczenie się i rozwój zawodowy</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>P = przestrzeganie reguł W = współpraca O = odpowiedzialność</p>
<p>Przykłady: P3Z_WT = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, wiedza – teorie i zasady P6Z_UO = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, umiejętności – organizacja pracy P4Z_KW = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, kompetencje społeczne – współpraca</p>

Część II
Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji

Poziom 1

Omówienie poziomu

Charakterystyki 1 poziomu PRK określają elementarny zakres wiedzy ogólnej niezbędnej do funkcjonowania w różnych grupach społecznych. Odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do starannego wykonywania bardzo prostych czynności pod bezpośrednim nadzorem i według szczegółowych wskazówek. Wskazują, że osoba ta między innymi:

- zna i rozumie bardzo proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice,
- potrafi tworzyć bardzo proste wypowiedzi,
- jest gotowa do przestrzegania elementarnych zasad komunikowania się w typowych sytuacjach oraz współdziałania z drugą osobą w typowych sytuacjach życia codziennego.

Przykłady kwalifikacji na 1 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Świadectwo ukończenia sześcioletniej szkoły podstawowej
- Świadectwo ukończenia szkoły muzycznej I stopnia, świadectwo ukończenia sześcioletniej ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia

Kwalifikacje cząstkowe:

W ZSK nie ma jeszcze żadnej kwalifikacji cząstkowej 1 poziomu.

Przykłady efektów uczenia się odniesionych do 1 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
– Rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne	– Zna i rozumie zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych; elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej; elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy (P1O_WF)
– Wykonuje zadanie według usłyszonej instrukcji	– Potrafi odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji (P1O_UJ)
– Dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy	– Potrafi odpowiednio do sytuacji używać podstawowych form grzecznościowych (P1O_UJ)
– Wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności	– Potrafi korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego (P1O_UM)
– Bierze udział w zawodach, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego	– Jest gotów do aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej (P1O_KF)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 1 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P1U_W	elementarne fakty i pojęcia oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli	P1U_U	wykonywać bardzo proste zadania według szczegółowych wskazówek w typowych warunkach; rozwiązywać bardzo proste typowe problemy w typowych warunkach; uczyć się pod bezpośrednim kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać proste wypowiedzi, tworzyć bardzo proste wypowiedzi	P1U_K	respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanych warunkach; oceniania swoich działań i przyjmowania odpowiedzialności za bezpośrednie ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P10_WJ	struktury bardzo prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P10_UJ	odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji tworzyć bardzo proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji odpowiednio do sytuacji używać podstawowych form grzecznościowych wyszukiwać bardzo proste informacje w prostych tekstach posługiwać się językiem obcym na poziomie A1 ESOKJ	P10_KJ	przestrzegania elementarnych zasad komunikowania się w typowych sytuacjach powstrzymywania się od kłamstwa
P10_WM	wybrane bardzo proste pojęcia i zależności matematyczne bardzo prosty opis otaczającego świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice bardzo proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	P10_UM	korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice posługiwać się podstawowymi narzędziami i materiałami w sytuacjach życia codziennego	P10_KZ	przestrzegania podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa szanowania otoczenia przyrodniczego
P10_WF	zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych podstawowe role społeczne człowieka we współczesnym społeczeństwie elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy	P10_UF	w typowych sytuacjach dawać świadectwo przynależności do określonej wspólnoty	P10_KF	współdziałania z drugą osobą w typowych sytuacjach codziennych aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej dostrzegania potrzeb innych członków grupy i reagowania na nie zachowywania się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy
P1Z_WN	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi na stanowisku pracy właściwości i zasady obchodzenia się z materiałami używanymi na stanowisku pracy	P10_UU	uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez stałego nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uzasadnić potrzebę uczenia się	P1Z_UN	współdziałać z doradcą zawodowym
P1Z_WT		P1Z_UI	korzystać z bardzo prostych informacji i wskazówek dotyczących czynności zawodowych, dostępnych również w formie elektronicznej	P1Z_KP	postępowania zgodnie z otrzymanymi instrukcjami stosowania się do poleceń i korzystania z rad
P1Z_WZ	najbardziej podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych czynności zawodowych	P1Z_UO	planować bardzo proste czynności zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby wykonywać bardzo proste czynności zawodowe	P1Z_KW	współdziałania w trakcie wykonywania czynności zawodowych
P1Z_WO	sposoby wykonywania czynności zawodowych na stanowisku pracy zasady bhp odnoszące się do wykonywanych czynności zawodowych	P1Z_UN	używać narzędzi i urządzeń potrzebnych do wykonywania bardzo prostych czynności zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	P1Z_KO	należytej staranności przy wykonywaniu czynności zawodowych, należytej dbałości o stanowisko pracy, narzędzia i materiały

Poziom 2

Omówienie poziomu

Charakterystyki 2 poziomu PRK wyznaczają zakres wiedzy ogólnej, stanowiący podstawowe przygotowanie do życia we współczesnym społeczeństwie. Osoba posiadająca kwalifikację 2 poziomu PRK rozumie podstawowe zasady ładu społecznego oraz jest gotowa do współdziałania na rzecz dobra wspólnego. Jest też przygotowana do wykonywania działań zawodowych pod kierunkiem kogoś bardziej doświadczonego:

- ma wiedzę w zakresie niezbędnym do tego, by zgodnie z ogólnymi instrukcjami i obowiązującymi regulaminami korzystać z przygotowanego stanowiska pracy, w tym z odpowiednich narzędzi, maszyn i urządzeń,
- wie, gdzie powinna szukać dodatkowych informacji, pozyskuje je, ocenia ich użyteczność w kontekście podejmowanych działań,
- za pomocą odpowiednich procedur potrafi skontrolować rezultat własnej pracy i ocenić, czy jest on zgodny z oczekiwaniami sprecyzowanymi przez zleceniodawcę,
- jest gotowa do nawiązywania i utrzymywania kontaktów niezbędnych z punktu widzenia podejmowanych działań zawodowych.

Charakterystyki 2 poziomu PRK wskazują też na przygotowanie do uczenia się według otrzymanych wskazówek, identyfikowania najważniejszych czynników determinujących dalszy przebieg kariery zawodowej.

Przykłady kwalifikacji na 2 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Świadectwo ukończenia ośmioletniej szkoły podstawowej
- Świadectwo ukończenia gimnazjum
- Dyplom zawodowy asystent fryzjera

Kwalifikacje cząstkowe:

- Certyfikat umiejętności komputerowych – poziom podstawowy (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Projektowanie i wytwarzanie prostych wyrobów odzieżowych (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)

Przykłady efektów uczenia się odniesionych do 2 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
– Wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu oraz wskazuje przykłady praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny	– Zna i rozumie podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa (P2O_WF)
– Rozpoznaje preparaty do wykonywania prostych zabiegów fryzjerskich	– Zna i rozumie podstawowe cechy materiałów wykorzystywanych do wykonywania działań zawodowych (P2Z_WN)
– Rozpoznaje nieprawidłowości w działaniu mechanizmów maszyn szwalniczych	– Zna i rozumie zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania działań zawodowych (P2Z_WN)
– Omawia zagrożenia związane z występowaniem gazów palnych: gazu ziemnego, LPG oraz tlenu węgla	– Zna i rozumie podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych działań zawodowych (P2Z_WZ)
– Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych	– Potrafi wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach (P2O_UJ)
– Posługuje się podstawowym zasobem leksykalnych środków językowych umożliwiających realizację typowych zadań zawodowych	– Potrafi tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi (P2O_UJ)
– Wykonuje prace związane z myciem naczyń i sprzętu kuchennego	– Potrafi wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych (P2Z_UO)
– Utrzymuje czystość i porządek na stanowisku pracy przeznaczonym do ręcznego i maszynowego wykonywania wyrobów odzieżowych	– Potrafi używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P2Z_UN)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 2 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P2U_W	poszerzony zbiór elementarnych faktów, prostych pojęć oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli	P2U_U	wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach; rozwiązywać proste typowe problemy, najczęściej w typowych warunkach; uczyć się pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt proste wypowiedzi, tworzyć proste wypowiedzi; formułować i odbierać najprostsze wypowiedzi w języku obcym	P2U_K	podejmowania obowiązków wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod kierunkiem w zorganizowanych warunkach; oceniania działań, w których uczestniczy, i przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P20_WJ	P2Z_WT	P20_UJ	P2Z_UI	P20_KJ	P2Z_KP
struktury prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi	odbierać ze zrozumieniem niezbyt złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi; odpowiednio do sytuacji różnicować sposób komunikowania się wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach posługiwać się językiem obcym na poziomie A2 ESOKJ	posługiwać się podstawowymi dokumentami dotyczącymi działań zawodowych wyszukiwać, porównywać i oceniać proste informacje potrzebne do wykonywania działań zawodowych, dostępne również w formie elektronicznej dokonywać prostych obliczeń związanych z wykonywanymi działaniami zawodowymi	dzielenia się posiadanymi informacjami w sytuacji, gdy jest to potrzebne powstrzymywania się od wypowiadania nieuzasadnionych opinii	postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi
P20_WM	P2Z_WZ	P20_UM	P2Z_UO	P20_KZ	P2Z_KW
wybrane proste pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz bardzo proste rozumowania matematyczne prosty opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych działań zawodowych	korzystać z prostych narzędzi matematycznych w różnych sytuacjach prowadzić proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice odpowiednio dobierać typowe narzędzia i materiały oraz posługiwać się nimi	planować proste działania zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby i korygować plan stosownie do okoliczności wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych	przestrzegania podstawowych zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych respektowania podstawowych zasad ochrony środowiska	nawiązywania i utrzymywania niezbędnych kontaktów związanych z działaniami zawodowymi działania zespołowego w zakresie wykonywanych działań zawodowych
P20_WF	P2Z_WO	P20_UF	P2Z_UN	P20_KF	P2Z_KO
podstawowe zasady ładu społecznego podstawowe procedury demokracji podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa podstawowe fakty z historii swojego kraju i regionu podstawowe zasady zachowania się wynikające z własnej tożsamości kulturowej i przynależności do wspólnot	metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi zasady i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych działań zawodowych	w typowych sytuacjach zachowywać się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy	używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	współdziałania w ramach grupy nieformalnej z poszanowaniem reguł demokratycznych rozwiązywania prostych problemów we współdziałaniu w ramach grupy nieformalnej w typowych sytuacjach angażowania się w działanie na rzecz dobra wspólnego w społecznościach, których jest członkiem występowania w obronie dobrego imienia wspólnot, do których należy, oraz do poszanowania innych wspólnot	uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonej w czasie, łatwych do przewidzenia skutków sposobu wykonywania własnej pracy kontrolowania jakości własnej pracy z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi i procedur kontrolnych
P2Z_WN	P20_UU	P2Z_UU			
zasady działania i posługiwanie się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania działań zawodowych podstawowe cechy materiałów wykorzystywanych do wykonywania działań zawodowych	indywidualnie uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego uczenia się	rozpoznawać odpowiednie dla siebie oferty pracy zaprezentować się potencjalnemu pracodawcy			

Poziom 3

Omówienie poziomu

Charakterystyki 3 poziomu PRK określają zakres wiedzy ogólnej, która stanowi podstawę do uczestnictwa w życiu społecznym. Osoba posiadająca kwalifikację 3 poziomu PRK jest przygotowana do częściowo samodzielnego wykonywania niezbyt złożonych zadań oraz organizowania pracy małego zespołu pracowniczego realizującego tego typu zadania. Taka osoba:

- ma wiedzę w zakresie wystarczającym do tego, by w sposób bezpieczny oraz zgodny z łatwymi do zrozumienia instrukcjami korzystać z narzędzi, maszyn i urządzeń dostępnych na przygotowanym dla niej stanowisku pracy,
- jest gotowa do przestrzegania zasad współdziałania w grupie oraz do uczenia się według otrzymanych wskazówek bez stałej obecności osoby nadzorującej,
- przy wykorzystaniu wiedzy na temat zjawisk i procesów dotyczących wykonywanych zadań potrafi przygotować i dostosować do okoliczności plan wykonania zadań przez zespół, w którym pracuje,
- zna etapy realizacji zadań i pożądane efekty składających się na nie działań, standardowo stosowane metody, technologie i rozwiązania organizacyjne,
- rozumie zasady doboru narzędzi, maszyn i urządzeń najczęściej używanych w trakcie wykonywania zadań,
- potrafi organizować stanowiska pracy z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- jest gotowa do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji, przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje,
- rozumie elementarne zasady prowadzenia działalności gospodarczej, co nie jest jednak równoznaczne z wystarczającym przygotowaniem do prowadzenia takiej działalności.

Charakterystyki 3 poziomu PRK wskazują ponadto na zdolność do samodzielnego uczenia się, rozwijania własnej kariery zawodowej według planu (ustalonego np. we współpracy z doradcą zawodowym, osobą bardziej doświadczoną), a także do analizowania pod tym kątem ofert pracy oraz samodzielnego nawiązywania kontaktów z potencjalnym pracodawcą.

Przykłady kwalifikacji na 3 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe blacharz samochodowy
- Dyplom zawodowy jeździec
- Dyplom zawodowy mechanik pojazdów samochodowych
- Dyplom zawodowy cukiernik

Kwalifikacje cząstkowe:

- Diagnostowanie i naprawa motocykli (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)
- Drukowanie cyfrowe (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)
- Lakiernik samochodowy – świadectwo czeladnicze

- Wizażystka/stylistka – świadectwo czeladnicze
- Montowanie stolarki budowlanej (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Prowadzenie obsługi biura (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Przygotowywanie potraw zgodnie z trendami rynkowymi i zasadami zdrowego żywienia (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Wytwarzanie odzieży miarowej damskiej (certyfikat kwalifikacji rynkowej)

Przykłady efektów uczenia się odniesionych do 3 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
– Dobiera elementy systemu mocującego narzędzia skrawające	– Zna i rozumie zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych (P3Z_WN)
– Omawia zasady bezpiecznej obsługi maszyn, urządzeń i akcesoriów wykorzystywanych do wykonywania wyrobów odzieżowych	– Zna i rozumie zasady, normy i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Wymienia zasady nawiązywania kontaktu z klientem i ilustruje je przykładami	– Zna i rozumie zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WZ)
– Wymienia etapy procesu zaopatrzenia sklepu	– Zna i rozumie standardowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Dobiera i przygotowuje materiały do montażu ścian działowych, sufitów podwieszanych oraz obudowy konstrukcji dachowych w systemie suchej zabudowy	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)
– Wykonuje operacje obróbki skrawaniem zgodnie z dokumentacją technologiczną	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)
– Przygotowuje do pracy i obsługuje maszynę stebnową i overlock	– Potrafi organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P3Z_UN)
– Formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy	– Jest gotów do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi (P3Z_KW)
– Informuje klienta o możliwości dalszych kontaktów związanych z nabywanym towarem lub zrealizowaną usługą	– Jest gotów do uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonej w czasie skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych (P3Z_KO)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 3 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P3U_W	podstawowe fakty i pojęcia oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli, a ponadto w określonych dziedzinach w szerszym zakresie wybrane fakty, pojęcia i zależności elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności	P3U_U	wykonywać niezbyt proste zadania według ogólnej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach; rozwiązywać proste typowe problemy w częściowo zmiennych warunkach; uczyć się w części samodzielnie pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt proste wypowiedzi; odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym	P3U_K	przynależenia do wspólnot różnego rodzaju, funkcjonowania w różnych rolach społecznych oraz podejmowania podstawowych powinności z tego wynikających; częściowo samodzielnego działania oraz współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i zespołowych, podejmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P30_WJ	P3Z_WJ	P30_UJ	P3Z_UI	P30_KJ	P3Z_KP
struktury niezbyt złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	podstawowe pojęcia i terminologię dotyczącą wykonywanych zadań zawodowych elementarne zasady prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej i przedsiębiorczości	odbierać ze zrozumieniem umiarkowanie złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać niezbyt złożone wypowiedzi odpowiednio do sytuacji różnicować ekspresję wypowiedzi ■ wyszukiwać i przetwarzać niezbyt złożone informacje w umiarkowanie złożonych tekstach posługiwać się językiem obcym na poszerzonym poziomie A2+ ESOKJ	posługiwać się dokumentacją dotyczącą niezbyt złożonych zadań zawodowych wyszukiwać, porównywać, oceniać i analizować informacje potrzebne do wykonywania zadań zawodowych dokonywać niezbyt złożonych obliczeń związanych z zadaniami zawodowymi	przestrzegania zasad etyki oraz etykiety komunikowania się	postępowania zgodnie z przepisami, które dotyczą wykonywania zadań zawodowych rzetelnego informowania o sprawach dotyczących wykonywanych zadań zawodowych dotrzymywania uzgodnień dotyczących współpracy przy wykonywaniu zadań zawodowych ■
P30_WM	P3Z_WZ	P30_UM	P3Z_UO	P30_KZ	P3Z_KW
wybrane niezbyt złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz proste rozumowania i modele matematyczne niezbyt złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice niezbyt złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice różnicę pomiędzy naukowym i nienaukowym ujmowaniem rzeczywistości ■	zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych	korzystać z niezbyt złożonych narzędzi matematycznych prowadzić niezbyt złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice posługiwać się nietypowymi narzędziami i materiałami w sposób zgodny z ich przeznaczeniem i zasadami użytkowania ■	przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe organizować pracę małego zespołu pracowniczego realizującego niezbyt złożone zadania zawodowe rozwiązywać proste problemy występujące w trakcie wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych odbierać i przekazywać informacje niezbędne przy wykonywaniu niezbyt złożonych zadań zawodowych	przestrzegania zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych w różnych kontekstach ■ reagowania w przypadkach wystąpienia zagrożenia dla środowiska ■	komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi działania zespołowego w zakresie wykonywanych zadań zawodowych
P30_WF	P3Z_WO	P30_UF	P3Z_UN	P30_KF	P3Z_KO
prawne podstawy ładu w sferze działalności gospodarczej, społecznej i politycznej oraz w życiu rodzinnym podstawowe zasady funkcjonowania w miejscu nauki, pracy oraz uczestnictwa w życiu publicznym ■ najważniejsze elementy dziedzictwa narodowego podstawowe zasady funkcjonowania wspólnot, do których należy, wynikające z wartości, do których te wspólnoty się odwołują	typowe metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych typowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych zasady, procedury i normy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych	odpowiednio do sytuacji włączać się w działania określonej wspólnoty ■	organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	współdziałania w ramach grupy zorganizowanej z poszanowaniem jej porządku hierarchicznego rozwiązywania niezbyt złożonych problemów we współdziałaniu w ramach grupy angażowania się w sprawy publiczne w stopniu odpowiednim do pełnionych ról społecznych podejmowania podstawowych obowiązków, które wiążą się z przynależnością do wspólnoty	rzetelnego wykonywania powierzonych zadań zawodowych uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonej w czasie skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych kontrolowania jakości wykonywania zadań zawodowych zespołu, w ramach którego pracuje przyjmowania odpowiedzialności za powierzone zadania zawodowe
P3Z_WN	P3Z_WO	P30_UU	P3Z_UU		
zasady działania i posługiwanie się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych podstawowe cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów		indywidualnie uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego uczenia się	analizować oferty pracy pod kątem posiadanych kompetencji i własnego rozwoju zawodowego samodzielnie nawiązywać kontakty z potencjalnym pracodawcą		

Poziom 4

Omówienie poziomu

Charakterystyki 4 poziomu PRK określają wymaganą wiedzę ogólną w zakresie, który umożliwia uzyskanie matury i podjęcie dalszego kształcenia w szkole wyższej. Odzwierciedlają też przygotowanie posiadaczy kwalifikacji tego poziomu do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych w części bez instrukcji oraz kierowania małym zespołem pracowniczym realizującym takie zadania. Wskazują, że osoba posiadająca kwalifikację 4 poziomu PRK:

- potrafi opracowywać plan wykonania zadań własnych i kierowanego zespołu oraz uzgadniać go z innymi osobami lub zespołami,
- potrafi przetwarzać informacje i aktualizować swoją wiedzę, m.in. na temat zjawisk i procesów związanych z wykonywanymi zadaniami oraz różnych możliwych do zastosowania metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych,
- potrafi dzielić się wiedzą z zakresu wykonywanych zadań z osobami mniej doświadczonymi, m.in. na temat zasad doboru narzędzi, maszyn i urządzeń, cech używanych materiałów oraz wykonywanych produktów,
- potrafi kształtować warunki pracy własnej i podległego zespołu z uwzględnieniem nie tylko zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ale także podstawowych zasad etyki,
- jest gotowa do przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania i korygowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje.

Charakterystyki 4 poziomu PRK zwracają też uwagę na wymóg znajomości podstawowych zasad przedsiębiorczości i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wymóg rozumienia podstawowych mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa, w tym gospodarki, oraz przygotowanie do samodzielnego planowania własnego rozwoju zawodowego.

Przykłady kwalifikacji na 4 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Świadectwo dojrzałości (matura)
- Dyplom zawodowy pracownik obsługi hotelowej
- Dyplom zawodowy mechatronik
- Dyplom zawodowy technik elektroniki i informatyki medycznej

Kwalifikacje cząstkowe:

- Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)
- Organizacja robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)
- Kosmetyczka – świadectwo czeladnicze
- Optyk okularowy – świadectwo czeladnicze
- Obsługa w turystyce zdrowotnej (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Serwis napojów mieszanych i alkoholi (certyfikat kwalifikacji rynkowej)

- Projektowanie grafiki komputerowej (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Tworzenie witryn internetowych (certyfikat kwalifikacji rynkowej)

Przykłady efektów uczenia się odniesionych do 4 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
- Charakteryzuje i rozróżnia typy win (gronowe, wermuty, wina południowe, musujące)	- Zna i rozumie cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów (P4Z_WN)
- Podaje receptury wskazanych mieszanych napojów bezalkoholowych (Mojito Virgin, Pina Colada Virgin, Tequila Sunrise Virgin)	- Zna i rozumie typowe i inne często stosowane metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P4Z_WO)
- Wskazuje etapy wykonywania makijażu (wywiad z klientem, szacunek kosztu i czasu wykonania usługi, dobór kosmetyków, kolejność nakładania kosmetyków, demakijaż)	- Potrafi przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach (P4Z_UO)
- Opracowuje dokument, w którym opisuje wymagania klienta dotyczące funkcjonalności i oprawy graficznej witryny, w tym kolorystyki i stylu, w szczególności biznesowego lub nieformalnego	- Potrafi opracowywać elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UI)
- Formułuje odpowiedź na wylosowany z katalogu przykładowy e-mail od turysty zdrowotnego lub prowadzi przykładową rozmowę telefoniczną z turystą zdrowotnym	- Jest gotów do kształtowania właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach (P4O_KJ)
- Konfiguruje parametry serwera zgodnie z wymaganiami witryny na serwerze docelowym	- Potrafi wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach (P4Z_UO)
- Przeprowadza instruktaż obsługi instalacji SSP i sterowania urządzeniami przeciwpożarowymi	- Potrafi prowadzić instruktaż i szkolenie w zakresie wykonywanych zadań zawodowych (P4Z_UU)
- Omawia zasady dotyczące praw autorskich stosowanych przy wykorzystywaniu elementów graficznych, zdjęć, tekstów i innych elementów projektu	- Jest gotów do postępowania zgodnie z podstawowymi zasadami etycznymi przy wykonywaniu zadań zawodowych (P4Z_KO)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 4 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P4U_W poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych pojęć, teorii i zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi oraz w sferze wytworów ludzkiej myśli, a ponadto w określonych dziedzinach w szerszym zakresie fakty, umiarkowanie złożone pojęcia, teorie i zależności między nimi podstawowe uwarunkowania prowadzonej działalności		P4U_U wykonywać niezbyt złożone zadania w części bez instrukcji często w zmiennych warunkach; rozwiązywać niezbyt proste, w pewnej części nietypowe problemy często w zmiennych warunkach; uczyć się samodzielnie w zorganizowanej formie; odbierać złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt proste wypowiedzi; odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym		P4U_K przyjmowania odpowiedzialności związanej z uczestnictwem w różnych wspólnotach i funkcjonowaniem w różnych rolach społecznych; autonomicznego działania i współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób, którymi kieruje, przyjmowania odpowiedzialności za skutki działań własnych oraz tych osób	
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P40_WJ struktury umiarkowanie złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P4Z_WT ogólne podstawy teoretyczne metod i rozwiązań stosowanych przy wykonywaniu zadań zawodowych podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości podstawowe zasady etyczne obowiązujące przy wykonywaniu zadań zawodowych	P40_UJ odbierać ze zrozumieniem złożone wypowiedzi tworzyć i przedstawiać umiarkowanie złożone wypowiedzi analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł posługiwać się językiem obcym na poziomie B1 ESOKJ	P4Z_UI opracowywać i prowadzić elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych przetwarzać informacje dotyczące umiarkowanie złożonych zadań zawodowych śledzić nowości w zakresie wykonywanych zadań zawodowych opracowywać dane ilościowe związane z umiarkowanie złożonymi zadaniami zawodowymi	P40_KJ kształtowania właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach	P4Z_KP przestrzegania wymagań wynikających z technologii oraz z zasad organizacji pracy przestrzegania zasad lojalności wobec pracodawcy oraz współpracowników ■
P40_WM wybrane umiarkowanie złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz niezbyt złożone rozumowania i modele matematyczne umiarkowanie złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice umiarkowanie złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice oraz wybrane teorie dotyczące świata materialnego	P4Z_WZ podstawowe uwarunkowania zjawisk i procesów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	P40_UM korzystać z umiarkowanie złożonych narzędzi matematycznych prowadzić umiarkowanie złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia w zakresie nauk przyrodniczych	P4Z_UO przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w typowych warunkach diagnozować i rozwiązywać problemy występujące w trakcie wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych lub podległych pracowników monitorować obieg informacji związanych z wykonywaniem umiarkowanie złożonych zadań zawodowych uzgadniać pracę własną lub podległego zespołu z innymi osobami lub zespołami	P40_KZ	P4Z_KW komunikowania się w środowisku zawodowym w sposób zapewniający dobrą współpracę w ramach zespołu oraz z innymi osobami i zespołami ■ działania w ramach zespołu oraz współdziałania z innymi osobami i zespołami
P40_WF wybrane teorie dotyczące życia społecznego i rozwoju podstawowe mechanizmy funkcjonowania gospodarki, także w wymiarze globalnym w pogłębiony sposób własną tożsamość wynikającą z dziedzictwa historii i kultury swojego narodu oraz z uczestnictwa w różnego rodzaju wspólnotach	P4Z_WO typowe i inne często stosowane metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych typowe i inne często stosowane rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych obowiązujące przepisy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych ■	P40_UF	P4Z_UN projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych kształtować warunki pracy swoje i podległego zespołu z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy ■	P40_KF partnerskiego dialogu i współdziałania oraz podporządkowywania się i przewodzenia w różnych strukturach hierarchicznych, z uwzględnieniem aspektów etycznych	P4Z_KO postępowania zgodnie z podstawowymi zasadami etycznymi przy wykonywaniu zadań zawodowych uwzględniania społecznych i ekonomicznych skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych kontrolowania jakości wykonywania zadań podległych pracowników i przyjmowania odpowiedzialności związanej z kierowaniem małymi zespołami pracowniczymi ■ przyjmowania odpowiedzialności związanej z wykonywaniem samodzielnych zadań zawodowych
	P4Z_WN zasady działania i posługiwanie się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych ■ cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów ■	P40_UU planować własne uczenie się odpowiednio do swojego zaawansowania w realizowanym programie kształcenia z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju dokonywać wyborów dotyczących dalszego uczenia się z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju	P4Z_UU planować własny rozwój zawodowy prowadzić instruktaż i szkolenie w zakresie wykonywanych zadań zawodowych		

Poziom 5

Omówienie poziomu

Charakterystyki 5 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do samodzielnego wykonywania zadań bez instrukcji w zmiennych przewidywalnych warunkach oraz do planowania pracy małego zespołu realizującego takie zadania. Wskazują, że osoba ta w danej dziedzinie działalności zawodowej:

- potrafi dokonać wyboru źródeł oraz informacji z nich pochodzących, jest gotowa krytycznie ocenić te informacje,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne),
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii oraz przedstawiania własnego stanowiska do utrzymywania kontaktów związanych z prowadzoną działalnością,
- potrafi dokonać analizy i oceny przebiegu oraz efektów pracy własnej i kierowanego zespołu m.in. w oparciu o dostępne dane ilościowe, opracowywać i skorygować plan działań dotyczący zadań własnych i kierowanego zespołu, jest gotowa przyjąć odpowiedzialność za skutki prowadzonych działań,
- potrafi ocenić własną wiedzę, samodzielnie zaplanować i zrealizować własne uczenie się, a także ocenić potrzeby szkoleniowe podległych pracowników,
- jest gotowa działać w sposób przedsiębiorczy,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić role zawodowe, w tym przestrzegać zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa uczestniczyć w działaniach na rzecz interesu publicznego.

Przykłady kwalifikacji na 5 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Dyplom zawodowy po ukończeniu szkoły policealnej
- Dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego
- Dyplom ukończenia nauczycielskiego kolegium języków obcych
- Świadectwo dyplomowanego specjalisty
- Świadectwo dyplomowanego specjalisty technologa
- Dyplom zawodowy Technik mechatronik
- Dyplom zawodowy Technik teleinformatyk
- Dyplom ukończenia szkoły artystycznej potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego aktor cyrkowy

Kwalifikacje cząstkowe:

- Administrowanie sieciowymi systemami operacyjnymi i sieciami komputerowym (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)
- Organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania (certyfikat wydawany przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu zawodowego w zakresie jednej kwalifikacji)

- Fryzjer – dyplom mistrzowski
- Optyk okularowy – dyplom mistrzowski
- Odzyskiwanie danych z dysków twardej HDD (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Prowadzenie szkoleń metodami aktywizującymi (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Zarządzanie obsługą spraw kadrowych (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Zarządzanie pracą restauracji (certyfikat kwalifikacji rynkowej)

Przykłady efektów uczenia się odniesione do 5 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
– Podaje przykłady zastosowania typowych elementów pedagogiki Montessori w pracy z dzieckiem	– Zna i rozumie podstawy teoretyczne metod i technologii stosowanych w działalności zawodowej (P5Z_WT)
– Omawia zasady tworzenia treści marketingowych w zależności od kanału dystrybucji i grupy docelowej (z uwzględnieniem słów kluczowych, rodzajów treści multimedialnych, atrakcyjności i perswazyjności przekazu)	– Zna i rozumienia działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania zadań zawodowych (P5Z_WN)
– Wymienia sytuacje, w których może być konieczne wprowadzenie korekty do planu produkcji	– Zna i rozumie wybrane teorie wyjaśniające zjawiska i procesy odnoszące się do działalności zawodowej (P5Z_WZ)
– Stosuje programy i aplikacje do obróbki zdjęć (kadruje, dodaje napisy, stosuje filtry graficzne)	– Potrafi dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej (P5Z_UN)
– Wykonuje szablony wyrobów odzieżowych, w tym uwzględniający trendy mody	– Potrafi opracowywać i prowadzić dokumentację wymaganą w działalności zawodowej (P5Z_UI)
– Wskazuje trendy i czynniki, które wpływają na cel sprzedażowy	– Potrafi śledzić rozwój danej dziedziny działalności zawodowej, uwarunkowania prawne oraz lokalne konteksty (P5Z_UI)
– Podaje przykłady działań korygujących wyniki sprzedaży lub aktywność sprzedażową, gdy są one niezgodne z planem	– Potrafi przygotowywać plan działań dotyczący zadań zawodowych, własnych i kierowanego zespołu, z uwzględnieniem zmiennych, dających się przewidzieć warunków, oraz korygować plan stosowanie do okoliczności (P5Z_UO)
– Na podstawie przeprowadzonej obserwacji omawia kluczowe elementy pracy dziecka (w tym fazy koncentracji i dekoncentracji uwagi, wchodzenie w relację z innymi, praca z opiekunem, praca z pomocami)	– Potrafi analizować i oceniać przebieg oraz efekty działalności zawodowej (P5Z_UO)
– Dokonuje oceny stanu technicznego oraz rozpoznaje nieprawidłowości w działaniu mechanizmów maszyn, urządzeń i narzędzi	– Jest gotów do przestrzegania obowiązujących w działalności zawodowej zasad postępowania gwarantujących właściwą jakość działań zawodowych oraz bezpieczeństwo (P5Z_KP)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 5 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:							
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów							
P5U_W	w szerokim zakresie – fakty, teorie, metody i zależności między nimi; różnorodne uwarunkowania prowadzonej działalności	P5U_U	wykonywać zadania bez instrukcji w zmiennych, przewidywalnych warunkach; rozwiązywać niezbyt złożone i nietypowe problemy w zmiennych przewidywalnych warunkach; uczyć się samodzielnie; odbierać niezbyt złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt proste wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii; odbierać i formułować bardzo proste wypowiedzi w języku obcym z uwzględnieniem specjalistycznej terminologii	P5U_K	podejmowania podstawowych obowiązków zawodowych i społecznych, ich oceniania i interpretacji; samodzielnego działania oraz współdziałania z innymi w zorganizowanych warunkach, kierowania niedużym zespołem w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób oraz zespołów, którymi kieruje; przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań						
Charakterystyka drugiego stopnia typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyka drugiego stopnia typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyka drugiego stopnia typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym						
P5S_WG	wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi z zakresu podstawowej wiedzy ogólnej tworzącej podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia; w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia	P5S_WT	podstawy teoretyczne metod i technologii stosowanych w działalności zawodowej zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości zasady etyczne obowiązujące w działalności zawodowej	P5S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać umiarkowanie złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT)	P5S_UI	opracowywać i prowadzić dokumentację wymaganą w działalności zawodowej ■ śledzić rozwój danej dziedziny działalności zawodowej, uwarunkowania prawne oraz lokalne konteksty dokonywać analizy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane ilościowe	P5S_KK	uznawania niepełności i niepewności posiadanej wiedzy	P5S_KP	przestrzegania obowiązujących w działalności zawodowej zasad postępowania gwarantujących właściwą jakość działań zawodowych oraz bezpieczeństwo
P5S_WK	podstawowe ekonomiczne, prawne i inne skutki różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją	P5S_WZ	wybrane teorie wyjaśniające zjawiska i procesy odnoszące się do działalności zawodowej	P5S_UK	komunikować się z otoczeniem – odbierać umiarkowanie złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii przedstawiać i uzasadniać własne stanowisko posługiwać się językiem obcym na poziomie B1+ ESOKJ z wykorzystaniem podstawowego słownictwa specjalistycznego	P5S_UO	przygotowywać plan działań dotyczący zadań zawodowych, własnych i kierowanego zespołu, z uwzględnieniem zmiennych, dających się przewidzieć warunków, oraz korygować plan stosownie do okoliczności wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach analizować i oceniać przebieg oraz efekty działalności zawodowej, rozwiązywać nietypowe problemy i wprowadzać odpowiednie korekty zarządzać obiegiem informacji związanych z działalnością zawodową współpracować z klientami i kooperantami	P5S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych uczestniczenia w działaniach na rzecz interesu publicznego działania w sposób przedsiębiorczy	P5S_KW	utrzymywania właściwych relacji w lokalnym środowisku zawodowym
P5Z_WO	w szerokim zakresie metody i technologie stosowane w działalności zawodowej w szerokim zakresie rozwiązania organizacyjne w działalności zawodowej	P5Z_UO	organizować swoją pracę – indywidualną oraz w zespole	P5Z_UN	dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej	P5O_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym przestrzegania zasad etyki zawodowej	P5Z_KO	promowania zasad etycznych w toku działalności zawodowej uwzględniania jakości, kontekstu ekonomicznego i społecznego oraz innych istotnych skutków działalności zawodowej przyjmowania odpowiedzialności związanej z działalnością zawodową		
P5Z_WN	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania zadań zawodowych ■	P5O_UU	analizować i oceniać swoje potrzeby w zakresie uczenia się, samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości uczenia się	P5Z_UU	analizować i oceniać swoje kompetencje zawodowe ■ samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości aktualizacji i poszerzania kompetencji zawodowych ■ oceniać potrzeby szkoleniowe podległych pracowników pełnić funkcje opiekuna stażysty / mentora osoby nowo przyjętej do pracy						

Poziom 6

Omówienie poziomu

Charakterystyki 6 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz wykonywania zadań w nie w pełni przewidywalnych warunkach oraz do planowania i organizowania pracy zespołu lub małej organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi właściwie dobierać źródła wiedzy oraz dokonywać oceny, krytycznej analizy i syntezy pozyskanych informacji,
- potrafi dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich prostej adaptacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii, przedstawiania, oceniania oraz dyskusowania różnych opinii i stanowisk do utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić role zawodowe, kultywować i upowszechniać w prowadzonej działalności wzory właściwego postępowania, uczestniczyć w promowaniu kultury projakościowej, kultury współpracy i zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Przykłady kwalifikacji na 6 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia
- Dyplom ukończenia szkoły artystycznej potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego tancerz

Kwalifikacje cząstkowe:

- Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach gospodarczych (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Prowadzenie terapii środowiskowej dzieci i młodzieży (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Wsparcie osób chorych onkologicznie, osób po chorobie nowotworowej oraz ich rodzin i otoczenia (certyfikat kwalifikacji rynkowej)

Przykłady efektów uczenia się odniesione do 6 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
<ul style="list-style-type: none"> - Omawia kryteria chorób i zaburzeń psychicznych, które są charakterystyczne dla wieku dziecięcego, wczesnoszkolnego oraz dorastania	<ul style="list-style-type: none"> - Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej (P6Z_WT)
<ul style="list-style-type: none"> - Omawia i stosuje narzędzia oceny stanu psychicznego i zaburzeń poznawczych (np. termometr distresu, MADRS, HADS, test rysowania zegara) - Wykorzystuje elementy technik terapii behawioralnej, np. warsztaty zastępowania agresji	<ul style="list-style-type: none"> - Potrafi adaptować proste metody i technologie oraz proste procedury w działalności zawodowej (P6Z_UN)
<ul style="list-style-type: none"> - Omawia błędy w komunikacji z pacjentem chorym onkologicznie i ich konsekwencje (np. zdawkowe pociechy, stosowanie żargonu, eufemizmy, rozmowa w pośpiechu, udzielanie pochopnych rad, zaprzeczanie odczuciom pacjenta, błędne informacje o leczeniu) - Współpracuje z innymi specjalistami udzielającymi wsparcia rodzinie, dzieciom i młodzieży w chorobach i zaburzeniach psychicznych, np. w ramach spotkań zespołu interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none"> - Potrafi tworzyć i utrzymywać właściwe relacje z klientami i kooperantami (P6Z_UO)
<ul style="list-style-type: none"> - Ocenia efektywność podjętych działań w kontekście konceptualizacji problemu	<ul style="list-style-type: none"> - Jest gotów do uczestniczenia w promowaniu kultury projakościowej w dziedzinie działalności zawodowej (P6Z_KO)
<ul style="list-style-type: none"> - Wyznacza cele dla zawodników i zespołu sportowego	<ul style="list-style-type: none"> - Potrafi kierować zespołem pracowniczym / małą organizacją realizującą złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach (P6Z_UO)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 6 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P6U_W	w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności	P6U_U	<p>innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach</p> <p>samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie</p> <p>komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko</p>	P6U_K	<p>kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim</p> <p>samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań</p>
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P6S_WG	P6Z_WT	P6S_UW	P6Z_UI	P6S_KK	P6Z_KP
w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	w zaawansowanym stopniu podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych 	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej oraz jej krajowe uwarunkowania i konteksty	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P6S_WK	P6Z_WZ	P6S_UK	P6Z_UO	P6S_KO	P6Z_KW
<p>fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji</p> <p>podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego</p> <p>podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości</p>	w zaawansowanym stopniu teorie wyjaśniające zjawiska i procesy związane z działalnością zawodową	<p>komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii</p> <p>brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich</p> <p>posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego</p>	<p>przygotowywać plan działalności zawodowej z uwzględnieniem zmiennych, nie w pełni przewidywalnych warunków, oraz korygować plan stosownie do okoliczności</p> <p>wykonywać złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach</p> <p>kierować zespołem pracowniczym / małą organizacją realizującą złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach</p> <p>analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w kontekście uwarunkowań krajowych</p> <p>projektować obieg informacji w zespole pracowniczym / małej organizacji ■</p> <p>tworzyć i utrzymywać właściwe relacje z klientami i kooperantami ■</p>	<p>wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego</p> <p>inicjowania działania na rzecz interesu publicznego</p> <p>myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy</p>	utrzymywania właściwych relacji w środowisku zawodowym
P6Z_WO	P6Z_WN	P6S_UO	P6Z_UN	P6S_KR	P6Z_KO
różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej	różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole	adaptować proste metody i technologie oraz proste procedury w działalności zawodowej	<p>odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, dbałości o dorobek i tradycje zawodu 	<p>promowania zasad etycznych w dziedzinie działalności zawodowej ■</p> <p>uczestniczenia w promowaniu kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej</p> <p>podejmowania decyzji w sytuacjach trudnych</p>
P6Z_WN		P6S_UU	P6Z_UU		
		samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	<p>oceniać możliwości rozwoju zawodowego podległych pracowników</p> <p>prowadzić szkolenia pracowników z zakresu dziedziny działalności zawodowej</p>		

Poziom 7

Omówienie poziomu:

Charakterystyki 7 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów, wykonywania zadań w nieprzewidywalnych warunkach oraz do planowania i organizowania pracy zespołu lub organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji informacji pochodzących z właściwie dobranych źródeł,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich odpowiedniej modyfikacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz kontekst aksjologiczny, potrafi dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań oraz obserwowanych trendów rozwojowych i dokonywanych prognoz,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z różnymi kręgami odbiorców z użyciem specjalistycznej terminologii i prowadzenia dyskusji do tworzenia i utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać rozwój kompetencji podległych pracowników,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić role zawodowe, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, promując i rozwijając w prowadzonej działalności zasady etyki zawodowej, kulturę projakościową oraz kulturę współpracy,
- jest gotowa inspirować i organizować działalność na rzecz środowiska społecznego oraz inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Przykłady kwalifikacji na 7 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia (magister)

Kwalifikacje cząstkowe:

- Diagnoza i pomoc psychoonkologiczna osobom chorym onkologicznie, osobom po chorobie nowotworowej oraz ich rodzinom i otoczeniu – Psychoonkolog (certyfikat kwalifikacji rynkowej)
- Sprawdzanie i ocenianie odpowiedzi do zadań egzaminacyjnych egzaminu maturalnego z matematyki (certyfikat kwalifikacji uregulowanej)
- Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy (świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)
- Zarządzanie projektami (świadectwo ukończenia studiów podyplomowych)

Przykłady efektów uczenia się odniesione do 7 poziomu PRK

Efekty uczenia się	Składniki opisu poziomu PRK
– Omawia specyfikę wsparcia psychospołecznego: a) pacjentów w zależności od fazy rozwojowej oraz fazy i specyfiki przebiegu choroby, b) rodzin pacjentów	– Zna i rozumie w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej (P7S_WG)
– Omawia konsekwencje psychologiczne zastosowania różnych sposobów leczenia (np. radioterapia, chemioterapia, chirurgia, hormonoterapia, terapia celowana, przeszczep)	– Zna i rozumie teorie dotyczące zjawisk i procesów w pogłębiony sposób, umożliwiające przewyżczenie ograniczeń wynikających z właściwości stosowanych materiałów, metod i technologii (P7Z_WZ)
– Współpracuje z innymi specjalistami udzielającymi wsparcia rodzinie, dzieciom i młodzieży w chorobach i zaburzeniach psychicznych, np. w ramach spotkań zespołu interdyscyplinarnego	– Jest gotów do utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w środowisku zawodowym (P7Z_KW)
– W planowaniu budżetu myśli i działa w sposób twórczy, poszukując alternatywnych rozwiązań dla sposobów finansowania projektu	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez:
– Tworzy modele oceny projektów w zależności od postawionych celów strategicznych	– właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji,
	– dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych,
	– przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi (P7S_UW)
– Ocenia ryzyka związane z wdrożeniem systemu zarządzania bhp	– Potrafi opracowywać plan strategiczny dla zespołu pracowniczego / małej organizacji w dziedzinie działalności zawodowej (P7Z_UO)
– Projektuje różne techniki motywowania do bezpiecznej pracy	– Potrafi modyfikować metody i technologie oraz procedury w dziedzinie działalności zawodowej (P7Z_UN)
– Opracowuje lub opiniuje plany modernizacji i rozwoju organizacji poprawiające stan bezpieczeństwa i higieny pracy	– Potrafi analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w perspektywie trendów rozwojowych w dziedzinie działalności zawodowej (P7Z_UO)

Przykładowe efekty uczenia się zaczerpnięto z dostępnych informacji o kwalifikacjach włączonych o ZSK.

Charakterystyki 7 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P7U_W	w pogłębiony sposób wybrane fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, także w powiązaniu z innymi dziedzinami różnorodne, złożone uwarunkowania i aksjologiczny kontekst prowadzonej działalności	P7U_U	wykonywać zadania oraz formułować i rozwiązywać problemy, z wykorzystaniem nowej wiedzy, także z innych dziedzin samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, odpowiednio uzasadniać stanowiska	P7U_K	tworzenia i rozwijania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i życia podejmowania inicjatyw, krytycznej oceny siebie oraz zespołów i organizacji, w których uczestniczy przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6–8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P7S_WG	P7Z_WT	P7S_UW	P7Z_UI	P7S_KK	P7Z_KP
w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem główne tendencje rozwojowe dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których jest przyporządkowany kierunek studiów – w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim	w pogłębiony sposób podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej w powiązaniu z innymi dziedzinami trendy rozwojowe w dziedzinie działalności zawodowej ■ zasady dotyczące ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w dziedzinie działalności zawodowej ■	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez: • właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji, • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, • przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi – w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi – w przypadku studiów o profilu praktycznym	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej i dziedzin powiązanych oraz jej międzynarodowe uwarunkowania i konteksty ■ prognozować rozwój sytuacji w dziedzinie działalności zawodowej	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązywaniem problemu	wymagania od innych przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P7S_WK	P7Z_WZ	P7S_UK	P7Z_UO	P7S_KO	P7Z_KW
fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	teorie dotyczące zjawisk i procesów w pogłębiony sposób, umożliwiające przezwyciężanie ograniczeń wynikających z właściwości stosowanych materiałów, metod i technologii	komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców prowadzić debatę posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią	opracowywać plan strategiczny dla zespołu pracowniczego / organizacji w dziedzinie działalności zawodowej wykonywać złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ kierować zespołem pracowniczym / organizacją realizującą złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w perspektywie trendów rozwojowych w dziedzinie działalności zawodowej	wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działań na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w środowisku zawodowym
P7Z_WO	P7S_UO	P7Z_UN	P7S_KR	P7Z_KO	
różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach	kierować pracą zespołu współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmować wiodącą rolę w zespołach	modyfikować metody i technologie oraz procedury w dziedzinie działalności zawodowej	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym: • rozwijania dorobku zawodu, • podtrzymywania etosu zawodu, • przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad	promowania kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej podejmowania decyzji w sytuacjach wysokiego ryzyka ■	
P7Z_WN	P7S_UU	P7Z_UU			
	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie	ukierunkowywać rozwój kompetencji zawodowych podległych pracowników ■ przekazywać wiedzę zawodową w różnych formach			

Omówienie poziomu

Charakterystyki 8 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do dokonywania analizy i twórczej syntezy światowego dorobku naukowego i twórczego w celu identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania bardzo złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, tworzących nowe elementy tego dorobku. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi definiować cel i przedmiot badań oraz formułować hipotezę badawczą,
- potrafi wykorzystać dorobek naukowy i twórczy do rozwijania istniejących i opracowywania nowych metod, technik i narzędzi badawczych oraz twórczo stosować je w praktyce, m.in. przy opracowywaniu nowych materiałów, metod, technologii i produktów, potrafi transferować wyniki prowadzonych prac do sfery gospodarczej i społecznej,
- potrafi projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi prowadzonej działalności,
- potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, przewodzić grupie i ponosić za nią odpowiedzialność, uczestniczyć w wymianie idei, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować i organizować rozwój innych osób, tworzyć programy kształcenia/szkolenia i prowadzić je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi,
- jest gotowa podtrzymywać i rozwijać etos środowisk badawczych i twórczych, rozwijać i tworzyć wzory właściwego postępowania w środowisku pracy i w innych środowiskach, wносить twórczy wkład do doskonalenia jakości oraz kultury współpracy.

Przykłady kwalifikacji na 8 poziomie PRK

Kwalifikacje pełne:

- Dyplom doktorski (doktor)

Kwalifikacje cząstkowe:

- W ZSK nie ma jeszcze żadnej kwalifikacji cząstkowej 8 poziomu.

Charakterystyki 8 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P8U_W	światowy dorobek naukowy i twórczy oraz wynikające z niego implikacje dla praktyki	P8U_U	dokonywać analizy i twórczej syntezy dorobku naukowego i twórczego w celu identyfikowania i rozwiązywania problemów badawczych oraz związanych z działalnością innowacyjną i twórczą; tworzyć nowe elementy tego dorobku samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować rozwój innych osób uczestniczyć w wymianie doświadczeń i idei, także w środowisku międzynarodowym	P8U_K	niezależnego badania powiększającego istniejący dorobek naukowy i twórczy podejmowania wyzwań w sferze zawodowej i publicznej z uwzględnieniem: • ich etycznego wymiaru • odpowiedzialności za ich skutki oraz kształtowania wzorów właściwego postępowania w takich sytuacjach
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6-8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6-8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji na poziomach 6-8	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym
P8S_WG	P8Z_WT	P8S_UW	P8Z_UI	P8S_KK	P8Z_KP
w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek obejmujący podstawy teoretyczne oraz zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe – właściwe dla danej dyscypliny naukowej lub artystycznej główne tendencje rozwojowe dyscyplin naukowych lub artystycznych, w których odbywa się kształcenie metodologię badań naukowych zasady upowszechniania wyników działalności naukowej, także w trybie otwartego dostępu	najnowsze osiągnięcia w zakresie nauk tworzących podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej	wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin nauki lub dziedziny sztuki do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: • definiować cel i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezę badawczą • rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować, • wnioskować na podstawie wyników badań naukowych dokonywać krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym oraz ich wkładu w rozwój wiedzy transferować wyniki działalności naukowej do sfery gospodarczej i społecznej	tworzyć modele rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej z wykorzystaniem odpowiednich teorii i najbardziej złożonych informacji oraz wnioskować na podstawie takich modeli	krytycznej oceny dorobku w ramach danej dyscypliny naukowej lub artystycznej krytycznej oceny własnego wkładu w rozwój danej dyscypliny naukowej lub artystycznej uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych	kształtowania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P8S_WK	P8Z_WZ	P8S_UK	P8Z_UO	P8S_KO	P8Z_KW
fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji ekonomiczne, prawne, etyczne i inne istotne uwarunkowania działalności naukowej podstawowe zasady transferu wiedzy do sfery gospodarczej i społecznej oraz komercjalizacji wyników działalności naukowej i know-how związanego z tymi wynikami	najnowsze teorie dotyczące zjawisk i procesów umożliwiające opracowywanie nowych materiałów, metod, technologii, produktów i procesów	komunikować się na tematy specjalistyczne w stopniu umożliwiającym aktywne uczestnictwo w międzynarodowym środowisku naukowym upowszechniać wyniki działalności naukowej, także w formach popularnych inicjować debatę uczestniczyć w dyskursie naukowym posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w stopniu umożliwiającym uczestnictwo w międzynarodowym środowisku naukowym i zawodowym	opracowywać strategię rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej, projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi dziedziny działalności zawodowej rozwiązywać najbardziej skomplikowane problemy, tworzyć innowacyjne rozwiązania, także z wykorzystaniem wyników prac badawczych	wypełniania zobowiązań społecznych badaczy i twórców inicjowania działań na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w międzynarodowym środowisku zawodowym
	P8Z_WO	P8S_UO	P8Z_UN	P8S_KR	P8Z_KO
	najnowsze stosowane w świecie metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej najnowsze stosowane w świecie rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcia badawcze lub twórcze, także w środowisku międzynarodowym	opracowywać nowe metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej	podtrzymywania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym: • prowadzenia działalności naukowej w sposób niezależny, • respektowania zasady publicznej własności wyników działalności naukowej, z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej	kształtowania kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej
	P8Z_WN	P8S_UU	P8Z_UU		
		samodzielnie planować i działać na rzecz własnego rozwoju oraz inspirować i organizować rozwój innych osób planować zajęcia lub grupy zajęć i realizować je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi	opracowywać programy szkoleń i materiały szkoleniowe w dziedzinie działalności zawodowej		

Polecane publikacje i dokumenty

- Przypisywanie poziomu PRK do kwalifikacji
- Włączanie kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze ogólnym – poziomy 1–4
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 czerwca 2016 r. w sprawie charakterystyki drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowej dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 5
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji
- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie
- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego
- Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie i uchylające zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie

Aneks. Objasnienia wybranych terminów dotyczacych Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji⁴

SYSTEMY KWALIFIKACJI, REJESTR KWALIFIKACJI

Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK) – wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji, a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK) – rejestr publiczny w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne [...], prowadzony w systemie teleinformatycznym, ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

RAMY KWALIFIKACJI, POZIOM POLSKIEJ RAMY KWALIFIKACJI

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) – opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom europejskich ram kwalifikacji, o których mowa w załączniku II do zalecenia Rady z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie i uchylającego zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie [...], sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach, ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK) – opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji – zakres i stopień złożoności wymaganych efektów uczenia się dla kwalifikacji danego poziomu, sformułowanych za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się.

Przypisanie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji – rozstrzygnięcie, podjęte na zasadach określonych w ustawie, o ustaleniu poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji dla danej kwalifikacji, na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

⁴ Objasnienia wybranych terminów dotyczacych ZSK zostały przygotowane na podstawie art. 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

KWALIFIKACJE

Kwalifikacja – zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący.

Kwalifikacje pełne – kwalifikacje, które są nadawane wyłącznie w ramach systemu oświaty po ukończeniu określonych etapów kształcenia oraz w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po ukończeniu kształcenia specjalistycznego, studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz po uzyskaniu stopnia doktora w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Kwalifikacje cząstkowe – kwalifikacje w zawodzie, o których mowa w art. 3 pkt 19 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty; kwalifikacje potwierdzone dyplomami mistrza i świadectwami czeladniczymi wydawanymi po przeprowadzeniu egzaminów w zawodach [...]; kwalifikacje nadawane po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce; kwalifikacje nadawane po ukończeniu form kształcenia, o których mowa w art. 162 tej ustawy, w art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk [...] i w art. 2 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych [...], oraz kursów i szkoleń, o których mowa w art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz [...]; kwalifikacje uregulowane i kwalifikacje rynkowe.

EFEKTY UCZENIA SIĘ WYMAGANE DLA KWALIFIKACJI

Efekty uczenia się – wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się.

Wiedza – zbiór opisów faktów, zasad, teorii oraz praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Umiejętności – przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Kompetencje społeczne – rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

NADAWANIE KWALIFIKACJI

Walidacja – sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.

Certyfikowanie – proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji.

Instytucja certyfikująca – podmiot, który uzyskał uprawnienia do certyfikowania.

Polska Rama Kwalifikacji. Poradnik użytkownika

Poradnik przedstawia podstawowe informacje na temat Polskiej Ramy Kwalifikacji, jej struktury oraz sposobu, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Publikacja zawiera konkretne wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. Omówiono też specyfikę kolejnych poziomów Polskiej Ramy i podano przykłady wybranych efektów uczenia się oraz kwalifikacji odniesionych do danego poziomu.

Poradnik jest wsparciem dla osób, które będą brały udział w określaniu poziomu kwalifikacji. Skorzystają z niego także wszyscy opisujący efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji oraz zaangażowani w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kontakt:

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00
e-mail: zsk@ibe.edu.pl
www.kwalifikacje.gov.pl
www.kwalifikacje.edu.pl

ISBN: 978-83-955168-4-9

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Egzemplarz bezpłatny